

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Besluit van 14 juli 2017 van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Middels dit ontwerp van besluit wordt de financiële ondersteuning voor de aankoop van gronden met het oog op de erkenning als natuurreservaat voor de bescherming en ontwikkeling van natte natuur verlengd tot en met 30 november 2024 en wordt uitdrukkelijk bepaald dat het verworven terrein aangewend moet worden om de natuurstreefbeelden, die als bijlage 3 bij het BVR worden toegevoegd, te realiseren.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Het Vlaams Klimaatadaptatieplan (VAP) heeft tot doel de weerbaarheid van Vlaanderen tegen de gevolgen van klimaatverandering te verhogen en ons zo goed mogelijk aan te passen aan de te verwachten effecten. In uitvoering van de doelstelling van het Vlaams klimaatadaptatieplan voor het herstel van 20.000 ha natte natuur wordt de bijkomende financiële ondersteuning voor de aankoop van gronden met het oog op de erkenning als natuurreservaat voor de bescherming en ontwikkeling van natte natuur verlengd tot en met 30 november 2024.

Dit besluit kan gekaderd worden binnen volgende beleidsdocumenten:

- Beleidsnota Omgeving 2019-2024
- Uitwerking van een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste – Eindrapport
- Uitwerking van een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste – Rapport korte termijn vervolgtraject
- Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027¹
- CIW-rapport 'Opmaak hemelwater- en droogteplannen - blauwdruk'

- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, het VLAREL van 19 november 2010 en het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat de waterregelgeving betreft.
- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over het peilbeheer op onbevaarbare waterlopen en grachten Principiële goedkeuring met het op adviesaanvraag aan de Raad van State (02/03/2023)
- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit (als onderdeel van het Vlaams GLB strategisch plan) (07/03/2023)
- Programmatische aanpak stikstof (document van het Departement Omgeving van 132 blz.)
- Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een programmatische aanpak stikstof (10/03/2023)
- Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een programmatische aanpak stikstof. Resultaat technisch nazicht van 14 maart 2023 (15/03/2023)
- het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030

Deze subsidieregeling heeft hoofdzakelijk tot doel het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, die vastgelegd werden voor Natura 2000-gebieden. Hiervoor kan verwezen worden naar de artikelen 3, 4, 6, 10 en 11 van de Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna), die werd omgezet in het Vlaamse decreet Natuurbehoud.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2023/56 van 24 februari 2023.

Dit ontwerp van besluit valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringsimpactanalyse aangezien dit regelgeving betreft waar geen vrije beleidsruimte bestaat. Deze uitzonderingsgrond geldt voor dossiers waar de Vlaamse regelgever geen vrije politieke beleidsruimte meer heeft. Onder 'geen vrije politieke beleidsruimte' wordt verstaan dat de Vlaamse Regering de beleidscontouren al vooraf heeft gevalideerd, wat in casu het geval is.

De Raad van State heeft advies 73.297/1 gegeven op 20 april 2023.

Dit ontwerp van besluit werd een eerste maal goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 maart 2023. De lijst met natuurstreefbeelden, zoals als bijlage gevoegd bij het besluit, en zoals goedgekeurd op 17 maart 2023, was echter foutief. Dit werd rechtgezet door de correcte bijlage bij het besluit te voegen.

C. ADVIES RAAD VAN STATE

Het advies 73.297/1 van de Raad van State van 20 april 2023 gaat als bijlage bij deze nota. Om rekening te houden met de door de Raad van State gemaakte opmerkingen wordt het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering op een aantal plaatsen aangepast. De voornaamste punten uit het advies worden als volgt beoordeeld.

- Randnummer 4: De Raad merkt op dat de aankoopsubsidie overeenkomstig artikel 32 van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 kan worden aangevraagd door

“natuurlijke personen en privaatrechtelijke rechtspersonen” en derhalve niet noodzakelijk beperkt dient te blijven tot erkende natuurverenigingen zodat ook organisaties met een economische dimensie onder het toepassingsgebied van de ontworpen maatregel lijken te kunnen vallen. In dat geval kan niet bij voorbaat worden uitgesloten dat de ontworpen regeling kan worden beschouwd als een regeling betreffende staatssteun in de zin van de artikelen 107 en 108 van het VWEU die bij de Europese Commissie dient te worden aangemeld.

In zulk geval verdient het volgens de Raad, mede gelet op de draconische sanctie die dreigt bij een onterechte niet-aanmelding, aanbeveling om de maatregel vooraf aan te melden met toepassing van artikel 108, lid 3, van het VWEU. Niet-aangemelde staatssteun is immer *per se* onwettig, zelfs indien deze verenigbaar verklaard zou kunnen worden in geval de steun correct werd aangemeld, en die onwettigheid moet door elke rechter, desnoods ambtshalve, worden opgeworpen, zonder dat de begunstigden van de steun zich op gewekt vertrouwen kunnen beroepen om de terugbetaling van de steun, met intrest, te verhinderen.

Repliek:1/ Het Vlaamse Gewest meent dat er in hoofddeorde geen sprake is van staatssteun in de zin van artikel 107 §1 VWEU. Deze steun heeft geen economisch karakter en betreft de aankoop van gronden met het oog op de erkenning ervan als natuurreservaat. Door middel van de subsidie worden geen kosten gedekt die gelinkt zijn aan de economische activiteiten of de economische functie van het onroerend goed.

2/ Indien de subsidie toch gekwalificeerd zou moeten worden als steun in de zin van artikel 107 van VWEU, moet de steun niet worden aangemeld bij de Europese Commissie omdat ze vrijgesteld is van aanmelding op grond van artikel 53, 2. b) van de Verordening (EU) Nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (AGVV).

Het Vlaamse Gewest meent dat de subsidieregeling onder het toepassingsgebied van artikel 53, 2. b) AGVV valt. In artikel 1 AGVV worden de verschillende categorieën steun waarop de AGVV van toepassing is opgesomd. Steun voor cultuur en instandhouding van het erfgoed wordt als één van de betrokken categorieën in artikel 1, lid 1, onder j) vermeld. Instandhouding van erfgoed in de zin van de AGVV "moet ook worden opgevat als natuurlijk erfgoed dat verband houdt met cultureel erfgoed of dat formeel erkend is door de bevoegde overheidsinstanties van een lidstaat." (Overweging 72, GBER).

Het ontwerpbesluit voorziet in financiële ondersteuning van natuurlijke en privaatrechtelijke rechtspersonen die gronden zullen aankopen die vervolgens als natuurreservaat zullen worden erkend. Natuurreservaten zijn natuurvergoed en vallen onder het toepassingsgebied van artikel 53, 2. b) AGVV.

- Randnummer 5: De Raad vraagt om de bedoeling dat het vereiste volgens hetwelk het verworven terrein uitsluitend voor de realisatie van de natuurstreefbeelden, vermeld in de ontworpen bijlage 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017, kan worden aangewend (artikel 1, 2°, van het ontwerp), pas toepassing zal vinden op aanvragen die worden ingediend vanaf de datum van inwerkingtreding van het ontworpen besluit, tot uitdrukking te brengen in de tekst van het artikel

Repliek: aangezien het de standaardregel is dat nieuwe bepalingen slechts van toepassing zijn vanaf de inwerkingtreding ervan, en niet retroactief werken, lijkt het niet nodig om dit nog eens specifiek op te nemen in het ontwerp.

- Randnummer 6: De Raad vraagt een tekstuele aanpassing, die doorgevoerd werd in artikel 1, 2° van het ontwerp.
- Randnummer 7: De Raad vraagt een tekstuele aanpassing, die doorgevoerd werd in artikel 2 van het ontwerp.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het Vlaams Klimaatadaptatieplan (VAP), door de Vlaamse regering goedgekeurd op 16 september 2022, heeft tot doel een beeld te krijgen van hoe kwetsbaar Vlaanderen is voor klimaatverandering, de weerbaarheid van Vlaanderen tegen de gevolgen van klimaatverandering te verhogen en ons zo goed mogelijk aan te passen aan de te verwachten effecten. Onder de belangrijkste uitdagingen daarbij horen nattere winters en drogere zomers met steeds frequentere hevige regen- en onweersbuien. Dit verhoogt het risico op wateroverlast en overstromingen, maar ook op meer droogte en watertekorten en dit laatste steeds vroeger op het jaar. Waterbuffering, -retentie en -infiltratie zijn daarbij dan ook cruciaal.

Deze en andere uitdagingen zijn richtinggevend voor de zes strategieën van het VAP met daaronder verschillende actiepunten met concrete maatregelen die de uitwerking en uitvoering van het plan moeten ondersteunen en faciliteren. Maatregel 'Wetlandherstel met extra aandacht voor veenherstel en bescherming' onder actie A8 'Natuur en bos' komt aan de beschreven problematiek tegemoet.

Vlaanderen heeft in de afgelopen 50 tot 60 jaar namelijk 75% van zijn natte natuur verloren en daardoor een cruciaal deel van zijn natuurlijke waterbuffer- en -retentiecapaciteit, naast het daarmee gepaard gaande belangrijke verlies aan natuurwaarden en biodiversiteit. Tegen 2030 moet daarom volgens het VAP 20.000 ha natte natuur hersteld zijn of de kwaliteit daarvan zijn opgekrikt via een programma 'Natte Natuur'. Dit zal goed zijn voor onze biodiversiteit, waterhuishouding, waterbevoorrading en waterinfiltratie, klimaatmitigatie door opslag van CO₂ in de bodem te beschermen en te versterken, de menselijke gezondheid en socio-economisch via toerisme en ecosysteemdiensten.

In het 'besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer' wordt de aankoop van grond met het oog op de erkenning als natuurreservaat financieel ondersteund. Deze erkenning als natuurreservaat en alle daarbij horende rechten en plichten versterken de hoog kwalitatieve bescherming, inrichting en beheer van de betrokken terreinen. Voor natte natuur was hierin een grotere financiële tegemoetkoming voorzien tot en met 30 november 2022. De verlenging van deze aanpak is dan ook een eerste stap om aan deze doelstelling tegemoet te komen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel verlengt de aankoopsubsidie voor de aankoop van een terrein dat verworven is om natte natuur te realiseren en bepaalt uitdrukkelijk dat het verworven terrein aangewend moet worden om de natuurstreefbeelden, die als bijlage 3 bij het BVR worden gevoegd, te realiseren.

Aankoopsubsidies worden enkel toegekend indien het terrein op percelen als vermeld in artikel 37, 3° ligt of op percelen gelegen in ruimtelijk kwetsbaar gebied als vermeld in artikel 1.1.2, 10° Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening ligt. In dat geval bedraagt de aankoopsubsidie altijd 90% van het

aankoopbedrag, inclusief alle kosten, met een maximaal subsidiebedrag van 5 euro per vierkante meter.

Op jaarbasis wordt maximaal 25 % van het totale budget van de subsidies aan de terreinbeherende natuurverenigingen aangewend voor aankopen van gronden andere dan de aankopen voor de instandhoudingsdoelstellingen conform artikel 3, §1 Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juni 2014 tot regeling van het Vlaams Natura 2000-programma, de managementplannen Natura 2000, de zoekzones en de actiegebieden voor de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats. Dit geldt ook voor de aankopen die gebeuren met de aankoopsubsidie die op basis van dit besluit worden toegekend.

Die aankoopsubsidie kan aangevraagd worden tot en met 30 november 2024.

De bepalingen van de artikelen 11 en verder Natuurdecreet, omtrent de evaluatie van natuurbeheerplannen, gelden vanzelfsprekend onverminderd. Daarin wordt onder meer bepaald dat het agentschap om de zes jaar een evaluatie maakt van de uitvoering van het natuurbeheerplan.

Artikel 2

Dit artikel voegt een bijlage toe bij dit besluit, dat bijlage 3 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer wordt.

Dit wijzigingsbesluit verlengt de aankoopsubsidie voor de aankoop van een terrein dat verworven is om natte natuur te realiseren en bepaalt uitdrukkelijk dat het verworven terrein aangewend moet worden om de natuurstreefbeelden, die op deze bijlage worden opgesomd, te realiseren.

Artikel 3

Dit artikel behoeft geen toelichting

3. BESTUURLIJKE IMPACT

Het aldus aangepaste en als bijlage toegevoegde ontwerpbesluit heeft geen andere weerslag op de begroting, het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap of op de lokale besturen dan aangegeven in de nota aan de leden van de Vlaamse Regering bij de principiële goedkeuring.

4. VERDER TRAJECT

Na definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering kan het wijzigingsbesluit in werking treden, tien dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Besluit van 14 juli 2017 de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer met bijhorende bijlage;
- 2° de Vlaamse minister, bevoegd voor de omgeving en de natuur, te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

- het principieel goed te keuren ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering, met bijhorende bijlage
- het advies van de Inspectie van Financiën.